

PROGNÓZA V OBLASTI VOJENSKÉ TECHNIKY V RÁMCI RVHP

Podplukovník ing. Jan Juříček

XXIII. zasedání Rady vzájemné hospodářské pomoci (RVHP) upozornilo přijatými rozhodnutími na novou etapu ve vzájemných stycích členských států. Stálá komise RVHP pro obranný průmysl, jako jeden z orgánů Rady, považovala za nejdůležitější úkol vypracovat a realizovat opatření, vyplývající ze XXIII. zasedání Rady a usměrňovat tuto činnost jako nezbytný přínos do Komplexního programu, který má za cíl další koordinaci snahy o zvýšení obranyschopnosti členských států Varšavské smlouvy (VS). Na základě rozhodnutí členských států VS, přijatých na zasedáních Politického poradního výboru, RVHP, Výkonného výboru RVHP a s přihlédnutím ke zvláštním podmínkám výroby vojenské techniky, vypracovala Komise obranného průmyslu (KOP) doporučení k řadě otázek, z nichž jako základní můžeme považovat prognostickou činnost ve vývoji a výrobě vojenské techniky.

Vypracování prognóz technického rozvoje a výroby vojenské techniky je novou etapou při spolupráci členských zemí VS. Spolupráce se uskutečňuje v těsné součinnosti se Spojeným velením, v rámci přijatých zásad spolupráce mezi Technickým výborem Spojených ozbrojených sil (TV SOS) zemí Varšavské smlouvy a KOP RVHP a slouží jako výchozí základna pro dlouhodobé plánování vývoje a výroby vojenské techniky. KOP při rozpracování metodických otázek prognózy dochází k poznání, že prognostická činnost je nezbytným základem pro rozvoj jiných forem spolupráce, zejména pro koordinaci plánů, specializaci a kooperaci výroby, vědeckovýzkumných a vývojových prací.

Prognóza vývoje a výroby vojenské techniky je prvotní etapou celého plánovacího procesu a jedním z předpokladů pro sestavení dlouhodobých a pětiletých plánů vývoje, výroby a vzájemných dodávek. Spolupráce v oblasti prognózy je nezbytným podkladem pro zajišťování a řešení nejdůležitějších hospodářských a vědeckotechnických úkolů k zabezpečení armád členských zemí VS moderní vojenskou technikou.

Při vypracování prognóz vývoje a výroby vojenské techniky se přihlíží ke zvláštním podmínkám této výroby, kterými se liší od civilní průmyslové výroby. K faktorům, které specifikují tyto zvláštní podmínky, patří:

- bezprostřední závislost na přijaté vojenské doktríně;

- státní úkoly k upevnění obrany země a podpoře bojeschopnosti vojsk na patřičné úrovni;

- vzájemné závazky členských zemí Varšavské smlouvy u společných akcí;
- potřeba urychleného využití a praktické realizace vědeckotechnických úspěchů a objevů;
- potřeba rozboru a evidence tendencí rozvoje výzbroje a vojenské techniky potenciálního protivníka a včasného vývoje a výroby příslušných umlčovacích a ochranných prostředků;
- vysoká kvalita, relativně rychlá zaměnitelnost mnoha druhů současně vojenské techniky, jakož i nezbytnost jejího doplnění takovými prostředky, jejichž vznik je podmíněn změnami světové vojenskotechnické situace. Součástí úvahy jsou i požadavky zvláštních bezpečnostních opatření, která zajišťují zachování vojenského tajemství, o jehož odhalení se snaží vojenské rozvědky kapitalistického světa.

KOP RVHP usměrňuje členské země ke spolupráci v oblasti prognózy, s přihlédnutím ke zvláštnostem vývoje a výroby vojenské techniky, na mnohostranném a dvoustranném základě, s využitím těchto forem:

- výměna zkušeností v oblasti metod a organizace vypracování prognóz v členských zemích KOP, zobecnění těchto zkušeností, jakož i zkušeností jiných zemí;
- vzájemná informovanost o výsledcích národních prognóz;
- společné prognózy.

Cílem prognózy je napomáhat dalšímu zdokonalování koordinace perspektivních a pětiletých plánů vývoje, výroby a vzájemných dodávek vojenské techniky, zvýšení ekonomické efektivity funkce průmyslu a lepšímu využití prostředků vyčleňovaných na vybavení armád zemí vojenskou technikou. K dosažení tohoto cíle je žádoucí, aby prognóza zajišťovala řešení těchto základních úkolů:

- stanovení hlavních směrů vývoje a rozvoje výroby vojenské techniky;
- stanovení nejúčelnějšího rozvoje specializace výroby vojenské techniky v zemích;
- vytvoření podmínek pro vypracování a zavedení nejprogresivnějších technologických procesů;
- stanovení orientačních potřeb základních druhů surovin, výchozích materiálů a kompletačních výrobků.

KOP RVHP navrhuje, aby prognóza vývoje a výroby vojenské techniky zahrnovala období nejméně 15 let a byla nepřetržitým procesem. Výsledky prognózy se využívají pro práce na koordinaci pětiletých plánů, při čemž prognózy se upřesňují pokračující na dalších 15 let.

Při prognostické činnosti se počítá se dvěma vzájemně souvisejícími oblastmi:

- vývoj vojenské techniky,
- výroba vojenské techniky.

KOP RVHP usměrňuje spolupráci členských zemí na úseku prognózy do oblasti:

- stanovení směrů technického rozvoje vojenské techniky — v rámci Spojeného velení;
- rozvoje výroby vojenské techniky — v rámci KOP.

Metodiku, postup a termíny prací na prognóze technického rozvoje vojenské techniky stanoví Spojené velení a generální štáby armád členských států VS.

K pracím na prognóze výroby vojenské techniky je nutné vypracovat úvahy o nejdůležitějších tendencích rozvoje jednotlivých druhů vojenské techniky a orientačních kvantitativních změnách vybavenosti armád touto technikou, jakož i o základních směrech vědeckovýzkumných prací, na kterých je společný zájem a o orientační úrovni základních takticko-technických požadavcích (TTP) na vojenskou techniku.

Vypracování prognóz rozvoje výroby vojenské techniky spadá do okruhu kompetence plánovacích orgánů a průmyslových ministerstev zemí a uskutečňuje se zejména na základě státních úkolů k upevnění obranyschopnosti každé země, potřeb armád, doporučení Spojeného velení a hospodářských možností země. Prognostickou činnost řeší každá země samostatně v souladu s prognózami rozvoje národního hospodářství, zejména těch odvětví, která zajišťují vojenskou výrobu kompletními výrobky, zařízeními nebo materiály.

Během vypracování prognóz KOP RVHP doporučuje a usměrňuje členské země, aby stanovily:

- celkový objem očekávaných nákladů na vojenskou techniku v prognózním období;
- orientační rozdělení vyčleňovaných prostředků podle jednotlivých druhů vojenské techniky;
- orientační objemy vlastní potřeby, možného vývozu a dovozu podle jednotlivých druhů vojenské techniky;
- optimální objemy průmyslové výroby a orientační úvahy o neefektivnější specializaci výroby;
- rozsah nezbytného rozvoje výrobních kapacit a orientační objemy investic.

Současně s těmito pracemi každá země interně zajišťuje problémy styčných průmyslových odvětví, která zajišťují vývoj a výrobu soudobých druhů vojenské techniky potřebnými materiály, zařízeními a kompletačními výrobky.

Pokud jde o základní metodické zásady při prognostické činnosti při vývoji a výrobě vojenské techniky, vede KOP RVHP členské země, aby interně řešily zejména tyto výpočty:

- objem nákladů na úhradu výrobků vojenské techniky z celkového objemu nákladů na obranu;

- rozdělení celkového objemu nákladů na úhradu techniky podle druhů vycházející z úkolů v oblasti vybavení armády technikou a na základě doporučení Spojeného velení;

- eventuální výroba výrobků vojenské techniky vlastním průmyslem podle jednotlivých druhů pro uspokojení vlastních potřeb a na export s přihlédnutím k předpokládané specializaci a možnému rozvoji výrobních kapacit;

- objem dovozu podle jednotlivých druhů vojenské techniky k uspokojení potřeb své armády;

- rozbor dynamiky vývozně dovozního objemu a složení dodávek vojenské techniky za posledních 10 let;

- rozbor technicko-ekonomických charakteristik základních vyráběných výrobků vojenské techniky, včetně studia tendencí jejich technického rozvoje a dynamiky hodnotových ukazatelů.

K realizaci těchto výpočtů je nezbytné, aby každá země vypracovala příslušné normativy a koeficienty na základě již nahromaděných zkušeností, dále zpracovala analýzu finančních a statistických údajů. KOP RVHP na základě bohatých zkušeností získaných dílčími pracemi v minulosti, doporučuje zaměřit pozornost členských zemí např. na tyto normativy a koeficienty:

- výroby jednotlivých druhů vojenské techniky na jednotku základních fondů výrobních;

- objemu investic pro vytvoření výrobních kapacit, odvozených z jednotky vyráběné produkce podle druhů vojenské techniky;

- pracovních nákladů a spotřeby zá-

kladních materiálů na jednotku vyráběné produkce podle jednotlivých druhů vojenské techniky apod.

Při výpočtu je účelné, aby normativy byly stanoveny v příslušném vyjádření ukazatelů výroby. Tak např. bude-li se v počáteční etapě prognózy výpočet řešit pouze na základě objemových ukazatelů výroby vojenské techniky — ve finančním vyjádření — příslušné normativy je účelné stanovit také na objemovou jednotku ve finančním vyjádření.

Na základě výsledků prací na prognóze rozvoje výroby vojenské techniky a potřeby dovozu, jakož i možnosti vývozu vojenské techniky, uskutečňují členské země dvoustranné nebo mnohostranné konzultace. K problémům, vzniklým při konzultacích, které vyžadují společné posouzení principálních a metodických otázek, společných pro všechny země, KOP RVHP organizuje potřebná jednání pracovních orgánů pro přípravu příslušných návrhů. Organizaci prací u otázek, společných pro všechny země, realizuje na požadavek KOP RVHP odbor obranného průmyslu Sekretariátu RVHP ve spolupráci s Technickým výběrem SOS. Vypracování prognóz u otázek, společných pro všechny země, doporučuje KOP RVHP řešit v souladu s jednotným kalendářním plánem, který připravuje odbor obranného průmyslu Sekretariátu RVHP za účasti představitelů Technického výboru SOS a příslušných odborníků, vyčleňovaných za interesovanými zeměmi.

Na základě těchto otázek z oblasti prognostické činnosti rozvoje výroby vojenské techniky, KOP RVHP doporučuje členským zemím, aby vypracovaly prognózy rozvoje výroby u těchto základních druhů vojenské techniky: letecká, tanková, spojovací a radiolokační prostředky včetně prostředků pro automatizované velení vojskům, protirádiové prostředky a prostředky rádiového průzkumu, raketa-vá technika, lodě a plavidla, dělostřelecká a pěchotní výzbroj, prostředky ženijní techniky.